



Bu gün dünyada baş verən global geosiyasi proseslər fonunda mühüm ticarət marşrutlarına nəzarət uğrunda ciddi mübarizə gedir. Çünki müasir dünyanın iqtisadi proseslərində istehsal və ixracın sabit olması başlıca şərtir. Bunu təmin edən əsas şərt isə təhlükəsiz ticarət dəhlizlərinin olmasıdır.

Amma bu gün məlum səbəblərdən dünyanın üç əsas ticarət marşrutundan ikisi tam fəaliyyət göstərə bilmir. Qırmızı dəniz-Süveyş kanalı marşrutunda ticarət Yəmən-dəki silahlı husilərin hücumları nəticəsində məhdudlaşıb. Buradan ancaq husilərin icazə verdikləri dövlətlərin bayrağı altında üzən gəmilər keçə bilər. Rusiya-Ukrayna müharibəsi isə təkə iki ölkəyə ziyan vurmur. Bu savaş həmçinin Trans-Sibir nəqliyyat marşrutu

üzərindən Asiya ilə Avropa arasında aparılan ticarətə də ciddi maneə törədir. O üzdən Asiya ilə Avropa arasında təhlükəsiz və iqtisadi cəhətdən səmərəli marşrutun formalaşmasına ehtiyac yaranıb.

İndi aydın görünür ki, illər öncə Prezident İlham Əliyev tərəfindən aparılan logistika siyasəti təkə ölkəmiz deyil, bütün dünya üçün əhəmiyyətli bir siyasi gedişdir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu çəkiləndə hələ dünya indiki kimi gərgin deyildi. Amma dövlətimizin başçısı hər zaman olduğu kimi, bu layihədə də gələcəkdə baş verəcək siyasi prosesləri düzgün qiymətləndirməyi bacardı. Həmin uzaqgörən siyasət sayəsində Azərbaycan bu gün dünya logistikasında ən əhəmiyyətli ölkəyə çevrilib. Bunu dostlarımız da, düşmənlərimiz də görür və etiraf edirlər.

Sözsüz ki, bu məsələdə Azərbaycanın coğrafi mövqeyi önəmli

rol oynayır. Lakin əsas məsələ buna öncədən hazır olmağımızdır. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə qeyd etmişdir ki, biz bununla bağlı nəhəng infrastruktur layihələri icra etmişik, baxmayaraq ki, buna mane olmaq istəyən beynəlxalq güclər olmuşdur. Məsələn, həmin qüvvələr Bakı-Tbilisi-Qars marşrutunun transmilli banklar vasitəsilə maliyyələşməsinə imkan vermirdi. Belə olan halda Azərbaycanla Türkiyə ərazilərindəki dəmir yollarının yenidən qurulmasını öz vəsaitləri hesabına maliyyələşdirməyə qərar verdilər. Gürcüstanın isə belə bir imkanı olmadığından Prezident İlham Əliyev qətiyyət göstərərək layihəyə mane olmaq istəyən qüvvələrin müqavimətini qıraraq dəmir yolunun Gürcüstan ərazisindən keçən hissəsinin maliyyələşdirilməsi üçün 1 milyard dollara yaxın vəsait ayıraraq məsələni həll etdi.

İlham Əliyevin logistika siyasəti real nəticələrə hesablanır

Zəngəzur dəhlizi əlavə 15 milyon ton yük daşınmasına imkan yaradacaq

Ardınca Prezident İlham Əliyev Orta dəhlizin dünyanın bir nömrəli ticarət marşrutuna çevrilməsi üçün logistika diplomatiyasına başladı. Çinlə, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə səmərəli danışıqlar apardı və onları vahid maraqlar ətrafında birləşdirdi. Bununla yanaşı, Türkiyə və Gürcüstanla da mühüm razılaşmalar əldə etdi. Ən vacibi isə yeni marşrut axtarışında olan Avropanı inandırma bildi. Bunun nəticəsi olaraq Avropa İttifaqı Orta dəhlizin imkanlarının genişlənməsi üçün 10 milyard avro həcmində kredit ayırdı.

Prezident İlham Əliyevin apardığı xarici siyasəti izlədikdə aydın görünür ki, dövlətimizin başçısı Azərbaycanın dəstək verdiyi layihələrə qarşı çıxan ölkələri birgə maraqlar çərçivəsində birləşdirməyi bacardı. Məsələn, hər vaxtlar Orta dəhlizə və Zəngəzur dəhlizinə (TRIPP) qarşı çıxan İran və Rusiya bu gün layihənin bir parçasına çevriliblər. Prezident qətiyyətlə, səbirlə danışıqlar apararaq buna nail olub. Beynəlxalq müstəvidə də dövlətimizin başçısının bu siyasi məharəti yüksək qiymətləndirilir.

Məlum olduğu kimi, Türkmənistanın özünəməxsus xarici siyasəti var və bu Mərkəzi Asiya ölkəsi çox məsələlərdə neytrallıq göstərir və həmin səbəbdən bir sı-

ra layihələrdən kənarda durmağa üstünlük verir. Ancaq Prezident İlham Əliyev bu ölkənin də Orta dəhlizlə bağlı dünya səhnəsinə çıxmasında yardımçı oldu. Dövlətimizin başçısı bu uğura təkə diplomatik vasitələrdən istifadə etməklə deyil, tarixdən gələn qardaşlıq bağları və milli kimliyimiz hesabına imza atdı. Prezidentin belə münasibəti təbii ki, Türkmənistanla da yüksək dəyərləndirildi. Bunun nəticəsidir ki, qardaş ölkənin Türkmənbaşı limanı Orta dəhlizin mühüm seqmentinə çevriləcək. Üstəlik, bu ölkə gələcəkdə öz enerji resurslarını Azərbaycan üzərindən Türkiyə və Avropa bazarına çıxaracaq.

Hər bir global ticarət marşrutunun əhəmiyyəti onun iqtisadi cəhətdən səmərəli və təhlükəsiz olmasıdır. Bu istiqamətdə Azərbaycanın apardığı siyasət Çin və Avropada yüksək qiymətləndirilir. Belə ki, Prezident İlham Əliyev Orta dəhlizi rəqəmsallaşdırmaqla bürokratik əngəlləri aradan qaldırmaq üçün uğurlu siyasət aparır. Azərbaycan, Qazaxıstan, Gürcüstan bununla bağlı razılışıb, yaxın vaxtlarda Türkiyənin də buna qoşulacağı bildirilir. Bununla yanaşı, bütün dəhlizlər üçün vahid tarif anlaşması istiqamətində də ölkəmiz aktiv siyasət aparır və müəyyən ra-

zılışmalar da əldə olunub. Bu da Orta dəhlizin işlək marşrut kimi əhəmiyyətini artırır.

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı tarixi Zəfər təkə region üçün deyil, dünya üçün də yeni bir reallıq yaradıb. Bu qələbə təkə regional səviyyədə yox, həm də global səviyyədə yeni siyasi və iqtisadi yanaşmaların meydana gəlməsinə səbəb olub. Avqustun 8-də Vaşinqtonda ABŞ liderinin şahidliyi ilə Azərbaycanla Ermənistan arasında Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) ilə bağlı anlaşmanın imzalanması, ölkəmizin (C5+1) layihəsinə qoşulması qələbəmizin yaratdığı yeni tarixi reallıqlardır. Azərbaycan tarixi torpaqlarını erməni işğalından azad etməklə ölkəmizin global geosiyasi proseslərdəki rolunu artırıb. O üzdən istər regionda, istərsə də bir çox transmilli layihənin həllində ölkəmiz söz sahibidir.

Azərbaycan qələbədən sonrakı yeni vəziyyətin global əhəmiyyətini yaxşı dərk etdiyi üçün dərhal Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) açılmasını gündəmə gətirdi, baxmayaraq ki, həmin dövrdə Ermənistan dəhlizin açılmaması üçün siyasət aparırdı. Buna rəğmən, Azərbaycanla Türkiyə Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) açılmasına olan böyük inamdan irəli gələrək öz ərazi-

lərində yol çəkilişinə başladılar. Hazırda Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) fəaliyyəti üçün Azərbaycan ərazisində çəkilən dəmir və avtomobil yollarında işlərin çox hissəsi görüldü və gələn ilin ortalarında işlər tam yekunlaşacaq. Paralel olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasında yeni avtomobil və dəmir yollarının çəkilməsi istiqamətində işlərə start verilib. Həmin işlərin də vaxtında yekunlaşacağı şübhəsizdir.

Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) əhəmiyyəti barədə çox danışılıb, çox yazılıb. Öncə onu vurğulayaq ki, bu dəhlizin fəaliyyətə başlaması Orta dəhlizlə ildə təxminən əlavə olaraq 15 milyon ton yük daşımaq imkanı qazanılacaq. Digər tərəfdən, o, Orta dəhlizin texniki imkanlarını genişləndirəcək, yükləri qısa yolla Türkiyəyə və bu ölkənin üzərindən körfəz ölkələrinə daşınmasına şərait yaradacaq. Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) Orta dəhlizin dünyanın yeni bir bazarına çıxışını təmin edəcək. Ondan həm ölkəmiz, həm tərəfdaşlarımız, həm də bu marşrutdan istifadə edən ticarət partnyorlarımız qazanacaq, dünyaya iqtisadi rifah və sülh gələcək. Bu global layihənin müəllifi isə Azərbaycan və onun lideri İlham Əliyevdir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"